

VU Research Portal

Betekening van gerechtelijke stukken in de Europese Unie

Vlas, P.; Boon, J.D.

published in

Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging
2002

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Vlas, P., & Boon, J. D. (2002). Betekening van gerechtelijke stukken in de Europese Unie. *Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging*, 2002(1), 1-7.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Betekening van gerechtelijke stukken in de Europese Unie

Prof. mr. dr P. Vlas en mr. J.D. Boon

Inleiding

Op 31 mei 2001 is in werking getreden de EG-Verordening inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken (Pb EG L 160 van 30 juni 2000, p. 37). Deze Betekeningsverordening – afgekort als BetVo – geldt voor alle lidstaten van de EU, met uitzondering van Denemarken. De grondslag voor de BetVo is te vinden in artikel 65 EG, zoals gewijzigd door het Verdrag van Amsterdam.¹ Op grond van een afzonderlijk bij dit Verdrag behorend Protocol is Denemarken niet gebonden aan de krachtens artikel 65 genomen maatregelen.² Dit brengt mee dat ten aanzien van de betekening van gerechtelijke stukken in de verhouding tussen Nederland en Denemarken niet de BetVo van toepassing is, maar het Haagse Betekeningsverdrag van 15 november 1965.³ Hoewel de BetVo is gegoten in de rechtsvorm van een EG-Verordening en dus naar haar aard rechtstreeks verbindend is voor de lidstaten van de EU, is toch een aanpassing van het interne recht van de lidstaten noodzakelijk gebleken. Tevens moet in het nationale recht uitvoering worden gegeven aan sommige voorschriften van de BetVo die dit met zich meebrengen. Met het oog daarop is de Nederlandse Uitvoeringswet EG-Beteningsverordening totstandgekomen, die op 21 december 2001 in werking is getreden.⁴ Dat deze uitvoeringswet pas zeven maanden na de inwerkingtreding van de BetVo van kracht is geworden, heeft tot hoofdbrekens aanleiding gegeven. Immers, sedert 31 mei 2001 moet reeds aan de voorschriften van de BetVo worden voldaan, terwijl de noodzakelijke aanpassingen in de Nederlandse wetgeving nog niet waren gerealiseerd. Deze situatie heeft geleid tot een ‘interregnum’, waarop in dit artikel niet nader zal worden ingegaan.⁵ Onze aandacht gaat uit naar de vraag hoe de betekening verloopt van gerechtelijke stukken naar een lidstaat van de EU onder het regime van de BetVo.

Algemene opmerkingen over de BetVo

In binnen- en buitenlandse rechtsliteratuur zijn inmiddels diverse beschouwingen aan de BetVo gewijd.⁶ De tekst van de BetVo is nagenoeg geheel gebaseerd op het op 26 mei 1997 te Brussel totstandgekomen ‘Verdrag inzake de betekening en de kennisgeving in de Lidstaten van de Europese Unie van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke en in handelszaken’, welk verdrag echter door de ontwikkelingen op het terrein van de communautarisering van het internationaal-privaatrechtelijke procesrecht op grond van artikel 65 EG nimmer in werking is getreden.⁷ In de vijfde overweging van de considerans van de BetVo wordt naar dit verdrag verwezen en is aangegeven dat ‘de continuïteit

van de bij het sluiten van het verdrag behaalde resultaten moet worden gewaarborgd’. Met het oog daarop is de inhoud van het verdrag, aldus de considerans, ‘grotendeels’ in de BetVo overgenomen. Bij het verdrag van 26 mei 1997 behoort een toelichtend verslag dat echter formeel geen betekenis heeft voor de uitleg van de BetVo – EG-Verordeningen kennen immers geen toelichting – maar dat daarbij materieel wel degelijk behulpzaam kan zijn.⁸ Het definitieve woord over de uitleg van de BetVo is uiteindelijk voorbehouden aan het HvJ EG dat op de voet van de artikelen 68 juncto 234 EG prejudiciële beslissingen kan geven op vragen gesteld door de hoogste nationale rechterlijke instanties.

De BetVo heeft krachtens artikel 20 voor het gebied dat tot haar werkingssfeer behoort voorrang op de door de lidstaten gesloten bilaterale of multilaterale overeenkomsten.⁹ Uitdrukkelijk worden in artikel 20 genoemd het Haagse Betekeningsverdrag 1965 en artikel IV van het bij het EEX behorende protocol.¹⁰ Voor de goede orde: deze regelingen zijn alleen in de

1. Verdrag van 2 oktober 1997, Trb. 1998, 11, in werking getreden op 1 mei 1999.
2. Zie ook overweging 18 van de considerans van de BetVo.
3. Zie Trb. 1966, 91 en 1969, 55. Het Haagse Betekeningsverdrag is voor Nederland sedert 2 januari 1976 van kracht. Zie voor de lijst van verdragsstaten met verdere gegevens: losbl. Burgerlijke Rechtsvordering (P. Vlas), Verdragen & Verordeningen, band 2, hoofdstuk G.
4. Wet van 13 december 2001, Stb. 622; zie voor de parlementaire behandeling wetsvoorstel 27 748.
5. Zie hierover de passage in de MvT bij wetsvoorstel 27 748, nr. 3, p. 6-7, alsmede hetgeen daarover is opgemerkt in de Circulaire van de Minister van Justitie van 6 april 2001, Str. 9 april 2001, nr. 70, p. 25-26. Voorts: W. Heemskerk, Interregnum Betekeningsverordening, Adv.bl. 2001, p. 533-536, alsmede P.J.M. von Schmidt auf Altenstadt, Interregnum: U nadert een gevaarlijke kruising!, Adv.bl. 2001, p. 594-595.
6. Zie o.a. M. Freudenthal, Europese Verordening inzake de betekening en kennisgeving van stukken, NIPR 2001, p. 3-14; L. Strikwerda, Europese regelgeving inzake grensoverschrijdende betekening, WPNR (2001) 6458, p. 794-802; H.F. van Rijswijk, De Europese Betekeningsverordening, NbBW 2001, p. 82-86; B. Hess, Die Zustellung von Schriftstücken im europäischen Justizraum, NJW 2001, p. 15-23; A. Stadler, Neues europäisches Zustellungsrecht, IPRax 2001, p. 514-521.
7. De tekst van het EU-Beteningsverdrag is te vinden in Trb. 1997, 253 en in Pb EG C 261 (27 augustus 1997).
8. Dit toelichtend verslag is te vinden in: losbl. Burgerlijke Rechtsvordering (P. Vlas), Verdragen & Verordeningen, band 2, hoofdstuk G-a, EG-Beteningsverordening, bijlage 4.
9. De BetVo is wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft slechts van kracht voor Nederland en niet mede voor de Nederlandse Antillen en Aruba, zie art. 25 BetVo jo. art. 299 EG.
10. Art. IV Protocol keert niet terug in de EEX-Verordening die op 1 maart 2002 in werking treedt.

betrekkingen tussen de aan de BetVo gebonden lidstaten opzijgezet en blijven derhalve van kracht in de verhouding tot Dene-marken.

Het materiële toepassingsgebied van de BetVo volgt uit artikel 1 en is gelijk aan dat van het Haagse Betekeningsverdrag. De BetVo is van toepassing 'in burgerlijke en handelszaken, waarin een gerechtelijk of buitengerechtelijk stuk van een lidstaat naar een andere lidstaat moet worden verzonden ter betekening of kennisgeving aldaar'. Aangenomen moet worden dat het niet nader in artikel 1 BetVo gedefinieerde begrip 'burgerlijke en handelszaken' autonoom moet worden uitgelegd en niet aan de hand van het recht van deze of gene lidstaat.¹¹ In ieder geval vallen zaken van personen- en familierecht onder de BetVo, maar twijfel kan bestaan over fiscale zaken. Wanneer op dit punt het toelichtend verslag op het EU-Betekeningsverdrag van 26 mei 1997 wordt gevolgd, moet worden aangenomen dat fiscale zaken buiten het toepassingsgebied van de BetVo vallen. Aannemelijk is dat deze uitzondering slechts geldt voor zaken die rechtstreeks betrekking hebben op het belastingrecht en niet op civiele vorderingen die door de fiscus worden ingediend.¹² Uiteindelijk zal hierover aan het HvJ EG het laatste woord toekomen. Wat exact moet worden verstaan onder een 'gerechtelijk of buitengerechtelijk stuk' is evenmin in de verordening aangegeven. Gerechtelijke stukken zijn vanzelfsprekend stukken die betrekking hebben op een gerechtelijke procedure, maar wat zijn 'buitengerechtelijke stukken'? Volgens het toelichtend verslag op het EU-Betekeningsverdrag kan hierbij worden gedacht aan stukken die afkomstig zijn van een officiële instantie van een lidstaat. Krachtens artikel 17 onder b BetVo heeft de Europese Commissie een lijst opgesteld waarin per lidstaat is aangegeven welke stukken via de BetVo moeten worden betekend. Uitdrukkelijk is echter vermeld dat de door de lidstaten medegedeelde gegevens slechts indicatieve waarde hebben en dat elk gerechtelijk of buitengerechtelijk stuk via de BetVo dient te worden betekend.¹³

In het tweede lid van artikel 1 BetVo is bepaald dat de verordening niet van toepassing is, indien het adres van degene voor wie het stuk is bestemd, onbekend is. Op dit punt sluit de BetVo ook aan bij artikel 1 Haags Betekeningsverdrag. Doet deze situatie zich voor, dan dient in Nederland de betekening plaats te hebben op de voet van artikel 54 Rv.¹⁴ In de praktijk kan blijken dat het adres van degene voor wie het stuk is bestemd onjuist of onvolledig is. Krachtens artikel 6 lid 2 BetVo neemt in een dergelijk geval de ontvangende instantie 'langs de snelst mogelijke weg' contact op met de verzendende instantie in de lidstaat van herkomst van het stuk om de juiste adresgegevens te achterhalen. Blijkt dit echter voor de verzendende instantie niet mogelijk te zijn, dan is vervolgens sprake van een onbekend adres en is de BetVo niet van toepassing.

De verschillende instanties onder de BetVo

Een van de belangrijkste redenen om tot nieuwe Europese regelgeving te komen op het gebied van de betekening was de grote behoefte aan een eenvoudig en effectief systeem van betekening. Het nieuwe systeem moet een verbetering bewerkstelligen ten opzichte van het systeem van het Haagse Betekeningsverdrag, dat niet altijd aan de wensen van de praktijk blijkt te voldoen. Onder het Haags Betekeningsverdrag duurt een betekening naar een

andere lidstaat van de EU gemiddeld zo'n vier maanden, hetgeen in deze tijd van moderne communicatiemiddelen niet meer verantwoord is.¹⁵ In de BetVo is gekozen voor een systeem waarbij de verzending ter betekening of kennisgeving plaatsvindt tussen plaatselijke, gedecentraliseerde instanties. Deze instanties zijn bevoegd om elkaar rechtstreeks stukken toe te zenden, waardoor er minder schakels in de betekeningketen zitten alvorens een stuk zijn uiteindelijke bestemming bereikt. De rechtstreekse toezending van stukken ter betekening of kennisgeving tussen (gedecentraliseerde) instanties van de lidstaten is geregeld in artikel 2 BetVo. De lidstaten dienen hiertoe verzendende en ontvangende instanties aan te wijzen. De verzendende instanties zijn bevoegd om (buiten)gerechtelijke stukken te verzenden ter betekening of kennisgeving in een andere lidstaat. De ontvangende instanties zijn bevoegd om deze stukken in ontvangst te nemen en te betekenen of kennis te geven aan de geadresseerde. Een lidstaat kan ervoor kiezen slechts één verzendende en één ontvangende instantie aan te wijzen (art. 2 lid 3 BetVo). Nederland heeft in artikel 2 lid 1 van de Uitvoeringswet EG-Betekeningsverordening de gerechtsdeurwaarders als verzendende en ontvangende instanties aangewezen. Daarnaast zijn in Nederland ook de gerechten als verzendende instanties aangewezen, wanneer zij een wettelijke taak hebben bij de oproeping van personen of bij de kennisgeving van stukken (art. 2 lid 2 Uitvoeringswet). Hierbij moet worden gedacht aan de taak van griffiers bij verzoekschriftprocedures in verband met de kennisgeving van gerechtelijke stukken aan de verzoeker, de verweerder en belanghebbenden. Krachtens artikel 2 lid 4 BetVo heeft iedere lidstaat de verplichting diverse gegevens van de verzendende en ontvangende instanties te melden aan de Europese Commissie. Een overzicht van deze gegevens is gepubliceerd in Pb EG C 151 van 22 mei 2001, p. 4-17.¹⁶ Dit overzicht bevat ook de centrale instanties die in iedere lidstaat ingevolge artikel 3 BetVo zijn aangewezen. In Nederland is krachtens artikel 3 van de Uitvoeringswet de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders als centrale instantie aangewezen. De cen-

11. Vgl. HvJ EG 14 oktober 1976, zaak 29/76, Jur. 1976, p. 1541, NJ 1982, 95 m.nt. JCS (Eurocontrol) over de autonome uitleg van het in art. 1 EEX gehanteerde begrip 'burgerlijke en handelszaken'.
12. Zie het toelichtend verslag op art. 1 van het EU-Betekeningsverdrag van 26 mei 1997; vergelijk HvJ EG 27 maart 1979, zaak 143/78, Jur. 1979, p. 1955, NJ 1979, 610 (Gourdain/Nadler) inzake de uitsluiting van het faillissement in art. 1 EEX.
13. Sommige landen, zoals Duitsland en Oostenrijk, hebben per gerechtelijke procedure een opsomming gegeven van stukken die onder de BetVo vallen. Nederland heeft (terecht) volstaan met de mededeling dat 'gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken' via de BetVo moeten worden betekend. De lijst is te vinden via de website van de EU: http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/civil/doc_reg1348page/reprt_final_multilan.pdf.
14. In dit artikel wordt verwezen naar de bepalingen van Rv zoals deze luiden krachtens de Wet van 6 december 2001 tot herziening van het procesrecht voor burgerlijke zaken, Stb. 580, in werking getreden op 1 januari 2002 krachtens KB van 10 december 2001, Stb. 621. In het wetsvoorstel (26 855) dat aan deze wet ten grondslag heeft gelegen was art. 54 oorspronkelijk genummerd als art. 1.6.10.
15. Volgens Stadler, IPRax 2001, p. 515, spant (vanuit Duitsland) de betekening van stukken naar Spanje de kroon met een gemiddelde duur van twee jaar!
16. Bijwerkingen van deze lijst in Pb EG C 202/10 van 18 juli 2001 en C 282/1 van 6 oktober 2001. Zie verder http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/civil/doc_1348page/manuel/manuel_final_1_final.pdf. De lijst is ook te vinden in: losbl. Burgerlijke Rechtsvordering (P. Vlas), Verdragen & Verordeningen, band 2, hoofdstuk G-a, EG-Betekeningsverordening, bijlage 2.

trale instantie heeft verschillende taken. In de eerste plaats moet deze instantie informatie verschaffen bijvoorbeeld in het geval dat een verzendende instantie over onvoldoende adresgegevens van de geadresseerde beschikt om te kunnen vaststellen welke ontvangende instantie bevoegd is. In de tweede plaats kan de centrale instantie oplossingen zoeken voor problemen die zich bij de verzending van stukken ter betekening of kennisgeving kunnen voordoen. Zo kan een verzendende instantie zich tot de centrale instantie van de lidstaat van bestemming wenden, indien zij een stuk heeft toegezonden aan de ontvangende instantie, maar geen bericht krijgt over de ontvangst of de betekening van het stuk. De centrale instantie kan in een dergelijk geval de betrokken ontvangende instantie tot actie aansporen. Ten slotte heeft de centrale instantie tot taak in buitengewone omstandigheden op verzoek van een verzendende instantie aan de bevoegde ontvangende instantie een aanvraag voor betekening of kennisgeving te doen toekomen. In welke gevallen sprake is van 'buitengewone omstandigheden' geeft de BetVo niet aan. In het toelichtend verslag op het EU-Betekenningsverdrag van 26 mei 1997 valt te lezen dat hierbij kan worden gedacht aan uitzonderlijke gevallen, waarin bijvoorbeeld niet valt te achterhalen welke ontvangende instantie territoriaal bevoegd is of de situatie waarin het kantoor van de ontvangende instantie door brand is verwoest of anderszins de dienstverlening in de aangezochte lidstaat volledig is lamgelegd door een staking of door een natuurramp in de streek waar de betekening of kennisgeving moet plaatsvinden.

Wijze van verzending en betekening of kennisgeving volgens artikelen 4-11 BetVo

In hoofdstuk II BetVo is de wijze van verzending en betekening of kennisgeving van gerechtelijke stukken geregeld. De artikelen 4-11 voorzien in verzending en betekening of kennisgeving langs de weg van de verzendende en ontvangende instanties, terwijl in de artikelen 12-15 de alternatieve wijzen van verzending en betekening of kennisgeving zijn geregeld. Ten aanzien van het regime van de artikelen 4-11 geldt het volgende. Onder de BetVo is de betekening pas voltooid met de daadwerkelijke betekening aan de geadresseerde in de aangezochte lidstaat (art. 9 lid 1 BetVo). Voor Nederland betekent dit dat onder de BetVo het systeem van de fictieve betekening ten parkette niet meer van toepassing is. Dit is een belangrijk verschil met het Haagse Betekenningsverdrag. Onder dit verdrag moet de betekening eerst naar nationaal recht worden voltooid – naar Nederlands recht door de betekening ten parkette (art. 55 Rv) –, waarna vervolgens de internationale weg van de kennisgeving volgens het verdrag moet worden bewandeld. Met het oog op de betekening onder de BetVo is artikel 56 Rv opgenomen.¹⁷

De BetVo voorziet in een rechtstreekse toezending van de stukken van de verzendende instantie aan de ontvangende instantie in de aangezochte lidstaat. De toezending kan volgens het tweede lid van artikel 4 BetVo 'langs elke passende weg' geschieden. Wat daaronder wordt verstaan, is niet nader aangeduid. Aangenomen wordt dat behalve via de klassieke postale weg, ook toezending via de moderne communicatiemiddelen (fax, e-mail) is toegestaan.¹⁸ Uiteraard geldt daarbij dat de inhoud van het ontvangen stuk met die van het verzonden document overeenstemt en dat alle informatie daarin goed leesbaar is (zie slotpassage van art.

4 lid 2). Het te verzenden stuk gaat vergezeld van een modelformulier inzake aanvraag om betekening of kennisgeving van stukken. Dit modelformulier is als bijlage bij de BetVo opgenomen. Het formulier wordt opgesteld in de officiële taal van de aangezochte lidstaat of in een andere taal die de aangezochte lidstaat heeft verklaard te kunnen aanvaarden (art. 4 lid 3 BetVo). Nederland heeft in artikel 4 lid 1 van de Uitvoeringswet aangegeven dat het formulier aan een ontvangende instantie in Nederland in het Engels kan worden ingevuld. Nadat het stuk is ontvangen, wordt de verzendende instantie krachtens artikel 6 lid 1 BetVo zo spoedig mogelijk en in ieder geval binnen zeven dagen door de ontvangende instantie op de hoogte gesteld door een ontvangstbevestiging (het modelformulier daarvoor is ook als bijlage bij de BetVo opgenomen). De verzendende instantie kan door deze bevestiging er zeker van zijn dat alle stukken bij de ontvangende instantie in de aangezochte lidstaat zijn aangekomen. Vervolgens zorgt de ontvangende instantie dat de betekening of kennisgeving plaatsvindt op de door de aanvrager verlangde wijze. Artikel 7 lid 1 BetVo biedt de aanvrager de keuze uit twee mogelijkheden waarop de ontvangende instantie het stuk aan de geadresseerde kan betekenen: hetzij overeenkomstig het recht van de aangezochte lidstaat, hetzij in een specifieke door de verzendende instantie gewenste vorm, mits deze met het recht van de aangezochte lidstaat verenigbaar is. Is dit laatste niet het geval, dan zendt de ontvangende instantie krachtens artikel 6 lid 3 BetVo de aanvraag en het stuk terug naar de verzendende instantie door middel van een formulier, waarvoor het model als bijlage bij de BetVo is opgenomen. Daarin moet worden aangegeven dat de wijze van betekening of kennisgeving onverenigbaar is met de wetgeving van de aangezochte lidstaat. Wordt om betekening in Nederland gevraagd, dan bepaalt artikel 5 Uitvoeringswet dat deze plaatsvindt door middel van een exploit, tenzij uit de aanvraag voortvloeit dat zij op andere wijze moet worden uitgevoerd. Is door de verzendende instantie geen voorkeur aangegeven voor de wijze van betekening of kennisgeving, dan zal deze dienen te geschieden overeenkomstig het recht van de aangezochte lidstaat.¹⁹

Artikel 7 lid 2 BetVo bepaalt dat alle handelingen die nodig zijn voor de betekening of kennisgeving overeenkomstig de door de aanvrager verlangde wijze 'zo spoedig mogelijk' worden verricht. Een termijn geeft de BetVo hiervoor niet, maar uitgegaan mag worden van een termijn van enkele dagen.²⁰ Is de betekening of kennisgeving van het stuk voltooid, dan stelt de ontvangende instantie daarvan een certificaat op (het modelformulier daarvoor is eveneens als bijlage bij de BetVo opgenomen) dat aan de verzendende instantie wordt toegezonden (art. 10 BetVo). Ook voor dit certificaat gelden taalvoorschriften. Nederland heeft verklaard een in het Engels ingevuld certificaat gericht aan een Nederlandse verzendende instantie te aanvaarden (art. 4 lid 2 Uitvoeringswet).

17. Oorspronkelijk genummerd als art. 1.6.11a volgens wetsvoorstel 27 748 (Uitvoeringswet EG-Betekenningsverordening).

18. Zie o.a.: Freudenthal, NIPR 2001, p. 7; Strikwerda, WPNR (2001) 6458, p. 799; Stadler, IPRax 2001, p. 517.

19. Aldus het toelichtend verslag op art. 7 van het EU-Betekenningsverdrag van 26 mei 1997.

20. Zie o.a. Strikwerda, WPNR (2001) 6458, p. 800.

Vertraging of andere problemen tijdens de betekeningsprocedure

Heeft de betekening of kennisgeving niet binnen een maand na de datum van ontvangst kunnen plaatsvinden, dan dient de ontvangende instantie de verzendende instantie daarvan op de hoogte te stellen door middel van het in artikel 10 BetVo bedoelde certificaat. Deze mededeling betekent niet dat daarmee voor de ontvangende instantie de zaak is afgedaan. Dit bericht dient om de verzendende instantie op de hoogte te stellen van de vertraging en van de reden daarvan, opdat ook deze instantie eventueel zelf de nodige stappen kan nemen om de betekening of kennisgeving alsnog te laten plaatsvinden, bijvoorbeeld door het gebruik van een alternatieve wijze van betekening of kennisgeving. De ontvangende instantie zal daarnaast zelf moeten blijven proberen om de betekening of kennisgeving te laten plaatsvinden.

Het kan voorkomen dat de ontvangende instantie onvoldoende gegevens of stukken heeft ontvangen om tot betekening of kennisgeving over te gaan. In dat geval dient zo snel mogelijk met de verzendende instantie contact opgenomen te worden om alsnog de ontbrekende gegevens of stukken te ontvangen. Zo wordt vermeden dat de aanvraag en het te betekenen stuk onverrichter zake naar de verzendende instantie worden teruggestuurd, terwijl een aanvullend verzoek om informatie of aanvullende stukken voldoende was geweest om de betekening of kennisgeving alsnog te verrichten (zie art. 6 lid 2 BetVo). In het derde lid van artikel 6 BetVo worden twee situaties onderscheiden waarin de ontvangende instantie niet aan het verzoek tot betekening of kennisgeving kan voldoen en de aanvraag met de ontvangen stukken aan de verzendende instantie moet terugzenden vergezeld van een 'Verklaring van terugzending van aanvraag en stuk' overeenkomstig het modelformulier uit de bijlage bij de BetVo. De eerste situatie betreft het geval dat de aanvraag 'duidelijk' buiten het toepassingsgebied van de BetVo valt (art. 1 BetVo). Hoe het begrip 'duidelijk' moet worden geïnterpreteerd, is een kwestie die uiteindelijk ter beoordeling van de rechter staat. De tweede situatie heeft betrekking op het geval dat niet aan de vormvoorschriften van de BetVo is voldaan, bijvoorbeeld omdat het begeleidende formulier niet is ingevuld in de taal die is aanvaard door de lidstaat van de ontvangende instantie. Blijkt het adres van de geadresseerde onjuist of onvolledig te zijn en kan het juiste adres niet worden achterhaald, dan is het adres derhalve onbekend en de BetVo niet van toepassing.

Het vierde lid van artikel 6 BetVo ziet op het geval dat een verzendende instantie een aanvraag stuurt naar een ontvangende instantie die niet territoriaal bevoegd is. Deze onbevoegde instantie stuurt de aanvraag, mits vergezeld van een correct ingevuld modelformulier, door naar de territoriaal bevoegde instantie. Dit systeem van doorzending is natuurlijk veel praktischer dan een systeem waarbij het stuk wordt teruggezonden naar de verzendende instantie.

Taalvoorschriften

In de BetVo zijn enige bepalingen gewijd aan de te gebruiken taal in het betekeningsverkeer tussen de lidstaten. Deze bepalingen zijn volgens de overwegingen 7 en 10 van de considerans van de verordening noodzakelijk met het oog op een effectief betekeningssysteem en de bescherming van de geadresseerde. De modelformulieren die de BetVo voorschrijft, zijn voorgedrukt in

iedere officiële taal van de EU. Een verzendende instantie is vrij om te bepalen of hij een voorgedrukt formulier gebruikt dat is opgesteld in zijn eigen taal of bijvoorbeeld in de taal van de aangezochte ontvangende instantie. De BetVo kent taalvoorschriften ten aanzien van het in te vullen gedeelte van de modelformulieren (art. 4 lid 3 en art. 10 BetVo jo. art. 4 Uitvoeringswet). Op deze bepalingen is hiervoor reeds de aandacht gevestigd.

De taal van het stuk waarvan de betekening of kennisgeving moet plaatsvinden, komt aan de orde in artikel 5 lid 1 en artikel 8 BetVo. Artikel 5 lid 1 bepaalt dat de aanvrager door de verzendende instantie aan wie hij het stuk ter verzending overdraagt in kennis moet worden gesteld van het feit dat degene voor wie het stuk bestemd is, kan weigeren het stuk in ontvangst te nemen omdat het niet in een van de in artikel 8 bedoelde talen is gesteld. In artikel 8 is als complement hierop bepaald dat de ontvangende instantie aan degene voor wie het stuk is bestemd moet mededelen dat deze het stuk kan weigeren indien het in een andere taal is opgesteld dan:

- a. de officiële taal van de aangezochte lidstaat of, indien er meerdere officiële talen zijn, de officiële taal of een van de officiële talen van de plaats van betekening of kennisgeving;
- b. een taal van de lidstaat van verzending die degene voor wie het stuk is bestemd, begrijpt.

De BetVo regelt niet de wijze waarop de ontvangende instantie deze mededeling aan de geadresseerde moet doen. In Nederland kan worden gedacht aan een mondelinge mededeling van de deurwaarder indien door deze het stuk aan de geadresseerde in persoon wordt betekend. Bij een betekening of kennisgeving over de post zou gebruik gemaakt kunnen worden van een begeleidend formulier. Evenmin kent de BetVo een sanctie op het niet nakomen van de mededelingsplicht. Een hierdoor benadeelde partij kan de betrokken ontvangende instantie aansprakelijk stellen of de centrale instantie informeren over deze nalatigheid. De BetVo legt op de aanvrager geen verplichting om het stuk waarvan de betekening of kennisgeving wordt verzocht te vertalen. Zonder vertaling loopt de aanvrager wel het risico dat de geadresseerde weigert het stuk in ontvangst te nemen, hetgeen vertraging tot gevolg zal hebben. Om dit risico te vermijden zal de aanvrager het stuk dus toch moeten opstellen in een taal, genoemd in artikel 8 BetVo. Aan een vertaling zijn veelal hoge kosten verbonden, die voor rekening van de aanvrager komen. Eventueel kan in een latere procedure de geadresseerde door de rechter in de kosten worden veroordeeld, voorzover het recht van de lidstaat waar de procedure wordt gevoerd in een dergelijke kostenveroordeling voorziet.

Artikel 8 lid 1 onder b BetVo, waarin is bepaald dat het stuk moet zijn gesteld in 'een taal van de lidstaat van verzending die degene voor wie het stuk is bestemd, begrijpt', kan leiden tot merkwaardige situaties.²¹ Strikwerda vraagt zich terecht af wat

21. Wanneer de geadresseerde een rechtspersoon is, kan de vraag rijzen in welke gevallen sprake is van een 'taal (...) die degene voor wie het stuk is bestemd, begrijpt'. Het ligt voor de hand om daaronder te verstaan de officiële taal van de lidstaat van verzending waar de rechtspersoon zijn statutaire zetel, zijn hoofdkantoor of zijn hoofdvestiging heeft (vgl. art. 60 EEX-Verordening). Zie ook: Stadler, IPRax 2001, p. 518.

erop tegen is om een uit Nederland afkomstig stuk bestemd voor een in Duitsland woonachtige Engelsman in het Engels op te stellen.²² Woont een Nederlander in Duitsland, dan brengt artikel 8 BetVo mee dat het stuk niet in het Duits hoeft te worden vertaald, want Nederlands is de taal van de lidstaat van verzending.²³ Wanneer de geadresseerde het stuk weigert op grond van de door de aanvrager gebruikte taal, dient de ontvangende instantie zo spoedig mogelijk de verzendende instantie daarvan op de hoogte te stellen. Welke gevolgen heeft zo'n weigering voor de eiser van een in Nederland te voeren procedure? Zou dit meebrengen dat de betekening geen aanvang heeft genomen en onder omstandigheden de dagvaardingstermijn is verstreken? Of moet worden aangenomen dat ondanks de weigering de betekeningprocedure wel degelijk is aangevangen, zodat de termijn ten opzichte van de eiser wordt bepaald door artikel 9 lid 2 BetVo? In deze laatste opvatting wordt de betekening slechts onderbroken en mag vervolgens opnieuw met inachtneming van de taalvoorschriften worden betekend. Dat artikel 8 lid 2 BetVo in het geval van weigering de terugzending van de aanvraag en de stukken voorschrijft, duidt echter erop dat geen sprake is van een onderbreking van de betekening. Nadat de stukken in de juiste taal zijn vertaald, zullen zij opnieuw ter betekening of kennisgeving moeten worden aangeboden. Op dit punt zal een prejudiciële beslissing van het HvJ EG uitkomst moeten bieden.²⁴

Datum van betekening of kennisgeving (art. 9 BetVo)

Anders dan het Haagse Betekenningsverdrag grijpt de BetVo in het interne recht van de lidstaten in. Artikel 9 lid 1 BetVo kent een dwingende regeling ten aanzien van de datum waarop de betekening is voltooid. Artikel 9 is een compromis tussen lidstaten die in hun rechtssysteem uitgaan van het stelsel van de fictieve betekening en lidstaten die uitgaan van het stelsel van de reële betekening. In het eerste lid van artikel 9 is de hoofdregel voor de termijn neergelegd: bij het vaststellen van de betekeningdatum moet worden gekeken naar de datum waarop de betekening of kennisgeving volgens het recht van de aangezochte lidstaat is voltooid. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de belangen van de geadresseerde. Pas op het moment dat er door de ontvangende instantie overeenkomstig diens interne recht is betekend, is de betekening voltooid. Heeft de betekening plaatsgevonden overeenkomstig de artikelen 4-11 BetVo, dan volgt de betekeningdatum uit het krachtens artikel 10 af te geven certificaat van betekening. De betekening heeft dus, anders dan onder het Haagse Betekenningsverdrag het geval is, plaats in het land van bestemming. De aanvrager heeft op het tijdstip van betekening geen invloed.

Om de rechten van de aanvrager te beschermen voorziet het tweede lid van artikel 9 BetVo in een belangrijke uitzondering op de hoofdregel van het eerste lid. Wanneer in het kader van een in de lidstaat van herkomst in te leiden of hangende procedure de betekening of kennisgeving binnen een bepaalde termijn moet worden verricht, wordt de datum die ten aanzien van de aanvrager in acht moet worden genomen bepaald door het recht van deze lidstaat. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld stuiting van de verjaring, het aanwenden van een rechtsmiddel binnen een bepaalde termijn (verzet, hoger beroep en cassatie) of het instellen van de eis in hoofdzaak na een gelegd beslag. In deze gevallen bepaalt het recht

van de lidstaat van verzending de datum van betekening, doch – het zij herhaald – uitsluitend ten aanzien van de aanvrager. Twee betekeningdata kunnen dus het gevolg van deze regeling zijn: een datum waarop de betekening naar het recht van de aangezochte lidstaat is voltooid en een datum die geldt voor de aanvrager in verband met bijvoorbeeld het aanwenden van een rechtsmiddel. Artikel 9 lid 3 BetVo voorziet in de mogelijkheid dat de lidstaten gedurende een overgangsperiode van vijf jaar afwijken van het eerste en tweede lid van artikel 9. Deze overgangsperiode mag door de lidstaten om de vijf jaar worden verlengd 'om reden in verband met hun rechtssysteem'. In het voorstel van wet tot uitvoering van de BetVo was door Nederland oorspronkelijk niet voorzien in een afwijking van artikel 9. Bij Nota van wijziging is deze afwijking alsnog aangebracht, omdat de beperking van het in aanmerking nemen van de datum van verzending tot gevallen waarin de betekening plaatsvindt 'in het kader van een in te leiden of ahangige procedure' als te knellend werd ervaren.²⁵ Bij betekeningen in het kader van een executoriaal of conservatoir beslag stelt de Nederlandse wet immers korte termijnen (bijv. drie dagen in art. 443 lid 1 Rv). In de Uitvoeringswet EG-Betekenningsverordening is met het oog daarop in artikel 56 Rv geregeld dat wanneer de betekening binnen een bepaalde datum moet worden verricht, ten aanzien van de eiser de datum van verzending in aanmerking wordt genomen. Daaraan is in het derde lid van artikel 56 Rv toegevoegd dat wanneer een dagvaarding overeenkomstig het eerste lid van artikel 63 Rv wordt betekend aan het kantoor van de advocaat, procureur of deurwaarder bij wie degene voor wie de dagvaarding is bestemd, laatstelijk woonplaats heeft gekozen, ter bepaling van de vraag of tijdig verzet, hoger beroep of cassatie is ingesteld de datum van die betekening in aanmerking wordt genomen. Wel is dan noodzakelijk dat de deurwaarder overeenkomstig de BetVo tevens een afschrift van de dagvaarding (resp. een vertaling daarvan overeenkomstig art. 8 lid 1 BetVo) zendt aan de ontvangende instantie in de aangezochte lidstaat ter betekening aan de betrokkene. Wat dit laatste betreft, heeft Strikwerda terecht opgemerkt dat de Uitvoeringswet hier op twee gedachten lijkt te hinken. Ofwel de gekozen woonplaats brengt mee dat de BetVo niet van toepassing is, omdat het stuk niet naar een andere lidstaat hoeft te worden verzonden, zodat de verplichting om het stuk tevens via de weg van de BetVo te betekenen overbodig is. Ofwel aangenomen wordt dat een gekozen woonplaats de toepasselijkheid van de BetVo niet aantast, waardoor het systeem van de BetVo meebrengt dat de betekening aan het kantoor van – kort gezegd – de procureur in vorige instantie niet in Nederland kan plaatsvinden.²⁶ Kennelijk heeft de wetgever zich laten leiden door HR 27 juni 1986, NJ 1987, 764 (WHH), waarin na een rechtsgeldige betekening onder artikel 407 lid 5 Rv toch de toepassing van het Haagse Betekenningsverdrag werd aangenomen. Nu het doel van de BetVo is dat de gedaagde in een andere lidstaat het stuk ook daadwerkelijk ontvangt, zal dus niet kunnen worden volstaan

22. Strikwerda, WPNR (2001) 6458, p. 800, noot 31.

23. Zie ook Freudenthal, NIPR 2001, p. 8; Van Rijswijk, NbBW 2001, p. 84.

24. Zie hierover Von Schmidt auf Altenstadt, Adv.bl. 2001, p. 595.

25. Nota van wijziging, 27 748, nr. 6.

26. Strikwerda, WPNR (6458), 2001, p. 799.

met een betekening aan het kantoor van de procureur in vorige instantie. De regeling van het derde lid van artikel 56 Rv is uiteraard van groot belang. Stel, een Duitse partij heeft in eerste aanleg domicilie gekozen bij een procureur in Nederland. Wanneer deze partij in hoger beroep wordt gedagvaard, dient de dagvaarding te worden vertaald. Heeft de advocaat vlak voor het verstrijken van de appèltermijn de dagvaarding opgesteld, dan is er vaak geen tijd meer om deze te laten vertalen. In dat geval biedt artikel 56 lid 3 uitkomst. De Nederlandse versie van de dagvaarding wordt dan betekend aan de procureur in vorige instantie, want een vertaling is niet vereist. Op deze wijze is de termijn gered. Zodra de dagvaarding is vertaald, bijvoorbeeld een week later, wordt deze alsnog via de weg van de BetVo gezonden aan de geadresseerde in Duitsland.

Ingevolge artikel 10 onder C van de Uitvoeringswet EG-Betekenningsverordening is aan het eerste lid van artikel 119 Rv een zin toegevoegd, waarin is bepaald dat bij dagvaarding overeenkomstig artikel 56 Rv de dagvaardingstermijn aanvangt op de dag volgend op de datum van verzending door de deurwaarder, zoals is aangegeven op het begeleidende formulier bij het te betekenen stuk. De dagvaardingstermijn gaat dus lopen op het moment dat de betekening overeenkomstig artikel 9 lid 1 BetVo nog niet is voltooid. De termijn bedraagt krachtens artikel 115 Rv voor lidstaten gebonden aan de BetVo ten minste vier weken. Het is maar zeer de vraag of het stuk onder het regime van de BetVo binnen vier weken aan de geadresseerde betekend zal zijn, zodat het verstandig is om mede gelet op de bescherming van de gedaagde onder artikel 19 BetVo een aanzienlijk ruimere termijn aan te houden.

Overige wijzen van betekening of kennisgeving (art. 12-15 BetVo)

Evenals het Haagse Betekenningsverdrag kent ook de BetVo een aantal alternatieve wijzen van betekening.

Artikel 12 BetVo bevat de mogelijkheid gerechtelijke stukken langs diplomatieke of consulaire weg toe te zenden aan de instanties van artikel 2 of 3 BetVo. Daarvan kan slechts 'in buitengewone omstandigheden' gebruik worden gemaakt, zoals bij natuurrampen of algemene stakingen, waardoor verzending via de instanties van artikel 2 of 3 onmogelijk is.

Een tweede alternatieve wijze is de klassieke mogelijkheid van betekening of kennisgeving door de zorg van diplomatieke of consulaire ambtenaren (art. 13 BetVo). Deze bepaling komt overeen met artikel 8 Haags Betekenningsverdrag. Iedere lidstaat kan de betekening of kennisgeving aan zich in een andere lidstaat bevindende personen rechtstreeks zonder rechtsdwang doen verrichten door zijn diplomatieke of consulaire ambtenaren. Hieruit volgt dat de geadresseerde het stuk vrijwillig moet aannemen. Indien het stuk wordt geweigerd of wordt afgegeven aan een huisgenoot, is er geen sprake van een voltooiing van de betekening. De lidstaten kunnen zich tegen deze vorm van betekening verzetten, maar Nederland heeft geen reden gezien om zich gekant te verklaren tegen deze in internationale betrekkingen vanouds geaccepteerde methode.²⁷

De derde en uiterst belangrijke alternatieve wijze van betekening of kennisgeving is die per post (art. 14 BetVo). Elke lidstaat is bevoegd de betekening of kennisgeving van gerechtelijke stukken

aan zich in een andere lidstaat bevindende personen rechtstreeks per post te doen verrichten. Artikel 14 lid 2 geeft de lidstaten de mogelijkheid om te bepalen onder welke voorwaarden zij een dergelijke betekening of kennisgeving zullen aanvaarden. Nederland heeft in artikel 6 Uitvoeringswet twee voorwaarden gesteld aan deze postale weg. De betekening of kennisgeving aan zich in Nederland bevindende personen dient aangetekend te geschieden en de verzonden stukken moeten zijn opgesteld in het Nederlands of in een taal die degene voor wie zij bestemd zijn, begrijpt. Anders dan onder het Haagse Betekenningsverdrag kunnen de lidstaten de postale weg niet uitsluiten. Zij kunnen daaraan slechts voorwaarden stellen.²⁸ Bij het volgen van de postale weg geldt als datum van betekening de datum waarop de geadresseerde het stuk heeft ontvangen, terwijl als datum ten aanzien van de eiser kan worden aangemerkt de datum waarop de deurwaarder het stuk ter betekening aan de geadresseerde heeft verstuurd (zie art. 56 lid 3 Rv). Onder het Haagse Betekenningsverdrag heeft de Hoge Raad beslist dat pas van een rechtsgeldige betekening over de post sprake kan zijn, indien de geadresseerde het stuk ook daadwerkelijk heeft ontvangen.²⁹ Of het HvJ EG ook deze eis zal stellen, moet worden afgewacht. Het is, los van wat lidstaten verlangen, in ieder geval aan te raden bij betekening of kennisgeving per post steeds voor de aangetekende weg met bewijs van ontvangst te kiezen.³⁰ Artikel 15 BetVo laat de bevoegdheid van iedere belanghebbende onverlet om bij een rechtsgeding stukken rechtstreeks te laten betekenen door deurwaarders, ambtenaren of andere bevoegde personen in de aangezochte lidstaat. Volgens het toelichtend verslag op het gelijkkluidende artikel 15 van het EU-Betekenningsverdrag ontleent de belanghebbende aan deze bepaling niet het recht om het stuk rechtstreeks aan de deurwaarder toe te zenden. Een dergelijke rechtstreekse toezending, aldus het verslag, is slechts regelmatig indien zij beantwoordt aan de voorschriften van de lidstaat waar de procedure plaatsvindt. Nu het Nederlandse procesrecht een dergelijke vorm van betekening niet kent, is artikel 15 voor in Nederland te voeren procedures dan niet van belang.³¹ Op grond van de formulering van artikel 15 BetVo is ook een andere benadering verdedigbaar, namelijk die waarbij de bevoegdheid tot rechtstreekse betekening uit de BetVo zelf volgt en niet een nadere nationale wettelijke grondslag vereist.³² De lidstaten kunnen verklaren zich tegen deze wijze van betekening of kennisgeving te verzetten. Een dergelijke verklaring is door Nederland niet afgelegd.³³

27. België, Italië en Luxemburg hebben verklaard zich tegen deze wijze van betekening of kennisgeving te verzetten.

28. De meeste lidstaten verlangen verzending per aangetekende post al of niet met bewijs van ontvangst. Portugal en Zweden stellen geen voorwaarden aan de postale weg.

29. HR 31 mei 1996, NJ 1997, 29.

30. Zie ook art. 277 Rv waarin is bepaald dat de oproeping van verzoekers of belanghebbenden met woonplaats in een lidstaat die gebonden is aan de BetVo, dient te geschieden met inachtneming van de in art. 14 lid 2 BetVo bedoelde voorwaarden waaronder de desbetreffende lidstaat kennisgeving van gerechtelijke stukken per post aanvaardt.

31. Aldus Strikwerda, WPNR (6458), 2001, p. 801.

32. Losbl. Burgerlijke Rechtsvordering (P. Vlas), Verdragen & Verordening, band 2, EG-Betekenningsverordening, aant. 8 Inleiding.

33. Oostenrijk, Portugal en het Verenigd Koninkrijk (voor Engeland, Wales en Noord-Ierland) zijn wel gekant tegen deze wijze van betekening of kennisgeving.

Bescherming van de niet-verschenen verweerder

Artikel 19 BetVo regelt de bescherming van de verweerder in het geval dat het geding inleidende stuk overeenkomstig de verordening naar een andere lidstaat moest worden gezonden en de verweerder niet is verschenen. Deze bepaling is vrijwel letterlijk ontleend aan de artikelen 15 en 16 van het Haags Betekeningsverdrag. Indien de verweerder niet is verschenen, schrijft het eerste lid van artikel 19 BetVo voor dat de rechter zijn beslissing op het verzoek tot verstekverlening dient aan te houden totdat is gebleken dat hetzij de betekening heeft plaatsgevonden overeenkomstig de in de wetgeving van de aangezochte lidstaat voorgeschreven vormen van betekening, hetzij het stuk is afgegeven aan de verweerder in persoon of aan zijn woonplaats op een andere in de BetVo voorgeschreven wijze. Het is merkwaardig dat artikel 19 BetVo hier melding maakt van de eenvoudige afgifte, hetgeen vermoedelijk valt te verklaren uit het feit dat artikel 15 van het Haags Betekeningsverdrag klakkeloos is overgeschreven. De BetVo kent immers de eenvoudige afgifte niet als een wijze van betekening of kennisgeving.

Vervolgens moet worden nagegaan of de betekening zo tijdig is geschied dat de verweerder de gelegenheid heeft gehad verweer te voeren. Om dit vast te stellen moet worden gekeken naar de termijn tussen de datum van betekening overeenkomstig het recht van de aangezochte lidstaat (art. 9 lid 1 BetVo) en de datum van de eerstdienende dag. Deze termijn is onafhankelijk van de volgens het nationale procesrecht geldende termijn voor dagvaarding of oproeping in een verzoekschriftprocedure. De werkgroep IPR van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak heeft ten aanzien van het Haagse Betekeningsverdrag geadviseerd een termijn van vier weken aan te houden; eenzelfde termijn wordt in artikel 115 Rv gehanteerd.³⁴ Of een dergelijke termijn ook gebruikt moet worden onder de vigeur van de BetVo staat uiteindelijk aan het HvJ EG ter beoordeling. Zolang het Hof zich hierover niet heeft uitgelaten, kan de rechter besluiten dezelfde termijn te hanteren bij de toepassing van artikel 19 BetVo.

Het tweede lid van artikel 19 BetVo geeft de lidstaten de bevoegdheid te verklaren dat in afwijking van het eerste lid toch verstek kan worden verleend. De rechter dient daartoe na te gaan of aan de drie vereisten van het tweede lid is voldaan: (a) het geding inleidende stuk is op een van de in de BetVo voorgeschreven wijzen toegezonden, (b) sedert het toezenden is een bepaalde termijn verlopen die ten minste zes maanden bedraagt en (c) alles is gedaan om bewijs van betekening te verkrijgen (hetgeen uiteindelijk niet is gelukt).³⁵ Nederland heeft van deze bevoegdheid gebruikgemaakt in artikel 7 Uitvoeringswet EG-Betekenningsverordening.

Ondanks het bepaalde in het eerste en tweede lid van artikel 19 BetVo kan de rechter in spoedeisende gevallen voorlopige of bewarende maatregelen nemen (lid 3). Aangenomen kan worden dat de Nederlandse voorzieningenrechter de toepassing van artikel 19 BetVo in kort geding achterwege mag laten, zoals ook onder artikel 15 Haags Betekeningsverdrag het geval is.

In het vierde lid van artikel 19 BetVo wordt de rechter de mogelijkheid geboden om, nadat de verweerder bij verstek is veroordeeld en de termijn voor het aanwenden van een rechtsmiddel is verstreken, de verweerder een nieuwe termijn voor het instellen van een rechtsmiddel toe te staan. In dit geval moeten twee voor-

waarden zijn vervuld: (a) de verweerder heeft geen mogelijkheid gekregen zich te verweren of een rechtsmiddel in te stellen omdat het geding inleidende stuk respectievelijk de beslissing hem buiten zijn schuld niet tijdig heeft bereikt, en (b) de grieven van de verweerder zijn, naar het aanvankelijk oordeel van de rechter, niet van elke grond ontbloot. Daarnaast moet het verzoek om verlening van een nieuwe termijn zijn gedaan binnen een redelijke termijn na het tijdstip waarop de verweerder van de beslissing kennis heeft gekregen. Elke lidstaat is bevoegd een maximum te stellen aan deze termijn, mits deze niet korter is dan één jaar. In artikel 7 lid 3 Uitvoeringswet EG-Betekenningsverordening heeft Nederland deze termijn op één jaar gesteld.

Ten slotte bepaalt het vijfde lid van artikel 19 BetVo dat het vierde lid niet van toepassing is op beslissingen betreffende de staat van personen. De behoefte aan rechtszekerheid weegt in deze gevallen zwaarder dan de belangen van de verweerder. Als bijvoorbeeld een echtscheiding is uitgesproken en vervolgens een nieuw huwelijk wordt aangegaan, zal een latere vernietiging van het echtscheidingsvonnis tot een ongewenste situatie leiden.³⁶

Afronding

Op het terrein van de grensoverschrijdende betekening van gerechtelijke stukken doet zich door de inwerkingtreding van de BetVo een verdergaande bronnenverscheidenheid voor. De praktijk moet zich al naar gelang van de aangezochte Staat rekenschap geven van verschillende regimes voor de betekening of kennisgeving: het Haagse Rechtsvorderingsverdrag 1954,³⁷ het Haagse Betekeningsverdrag en de BetVo. Werkt het Betekeningsverdrag 1965 mondiaal, de BetVo geldt regionaal in het betekeningsverkeer tussen lidstaten van de EU (met uitzondering van Denemarken). De BetVo beoogt een verbetering en versnelling van dit betekeningsverkeer tot stand te brengen, waartoe een systeem van samenwerking tussen lokale instanties is opgezet. Wanneer deze samenwerking goed verloopt en op juiste wijze gebruik wordt gemaakt van de modelformulieren en de taalvoor-schriften in acht worden genomen, kan het systeem van de BetVo inderdaad leiden tot de gewenste verbetering en versnelling. Helaas heeft de snelheid waarmee de BetVo moest worden ingevoerd – behalve in Nederland waren ook in andere lidstaten de voorbereidingen voor de uitvoeringsmaatregelen van deze verordening niet op tijd klaar – min of meer gezorgd voor een ‘valse start’ op 31 mei 2001. Daarnaast bevat de BetVo een aantal onduidelijkheden waarover pas zekerheid kan worden verkregen wanneer het Hof van Justitie EG de kans krijgt zich daarover te buigen. Zolang dit nog niet het geval is, zal de praktijk zich moeten redden en zal de grensoverschrijdende betekening óók in de EU een bron van zorg blijven.

Prof. mr. dr P. Vlas en mr. J.D. Boon

34. Losbl. Burgerlijke Rechtsvordering (P. Vlas), Verdragen & Verordeningen, band 2, hoofdstuk G, Haags Betekeningsverdrag, aant. 3 op art. 15.

35. Ook hier noemt art. 19 lid 2 BetVo abusievelijk de eenvoudige afgifte.

36. Zie toelichtend verslag bij art. 19 EU-Betekenningsverdrag van 26 mei 1997.

37. In de verhouding van Nederland tot IJsland is nog het Haagse Rechtsvorderingsverdrag 1905 van kracht.